

Futbolocentryzm

2025-02-20

Boisko szkolne to pierwsza publiczna przestrzeń dla dzieci, w której uczą się współdziałania, współzycia w społeczności i organizowania, poza ścisłą kontrolą dorosłych. Zasady są tutaj mniej sztywne niż w klasie, dlatego w tej przestrzeni można doskonale dostrzec narzucane stereotypowe role płciowe społeczne i kulturowe. Tutaj dzieci po raz pierwszy stykają się zarówno z akceptacją jak i wykluczeniem, z oceną swojego wyglądu, sprawności fizycznej.

Faktem jest że, projektowanie otwartych terenów przyszkolnych, ogranicza się do zaprojektowania centralnych ich części, umieszczając tam boiska futbolowe, a sama nazwa miejsca, które ma służyć rekreacji i aktywności dla dzieci szkolnych czyli „boisko” determinuje sposób myślenia o tej przestrzeni. Nie dziwi więc, że zdecydowana większość szkół została zaprojektowana przez futbolocentryczny układ placu zabaw. Oznacza to, że piłka nożna stawiana jest na piedestale już od najmłodszych lat.

Zajmowanie i użytkowanie przestrzeni centralnych, czyli tych uważanych za najbardziej wartościowe odbywa się zgodnie z hierarchią władzy, w której są ci, którzy mają prawo do tej przestrzeni i ci, którzy tych praw nie mają i automatycznie zostają z niej wykluczeni.

Szkoła - nawet ta współczesna, zupełnie nie odpowiada na potrzeby zdecydowanej większości jej uczniów i uczennic. A najgorsze w tym wszystkim jest to, że jest to działanie nieświadome. W efekcie narzucany jest tylko jeden, ten „właściwy” system zachowań społecznych, co sprawia, że dziewczęta mają zdecydowanie mniej modeli odniesienia i identyfikacji w otoczeniu szkolnym niż chłopcy. Nastoletnie dziewczyny zostają pozbawione przestrzeni dla siebie, stają się mniej ważne, bo są niezauważalne.

A jaki ma to wpływ na zdrowie i życie?

Badania wskazują, że chłopcy znacznie częściej niż dziewczynki korzystają z wspólnej infrastruktury do spędzania wolnego czasu, w tym uprawiania sportu. Przekłada się to na niższe odsetki kobiet będących aktywne fizycznie w życiu dorosłym, ale także wpływa na dobrostan psychiczny nastolatek. Badanie przeprowadzone w Belgii wykazało, że chłopcy ponad dwa razy częściej spędzają czas na powietrzu niż dziewczęta.

Według raportu Women in Sport od dziesiątego roku życia poziom aktywności u dziewcząt znacznie spada, aż w wieku 13-15 lat zaledwie 8% dziewcząt angażuje się w jakiegokolwiek zbiorowe aktywności fizyczne. To wspiera siedzący tryb życia i wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne. Zanim osiągną wiek dojrzewania, 1,3 miliona dziewcząt, które kiedyś kochały sport, przestaje się angażować w jakąkolwiek aktywność fizyczną. Aż 1/3 kobiet w wieku 41- 60 lat nie przestrzega wytycznych dotyczących 150 minut aktywności fizycznej tygodniowo. W efekcie kobiety są dwa razy bardziej narażone na złamania w wyniku upadku niż mężczyźni. W wieku 80 lat połowa kobiet będzie cierpieć na osteoporozę.

Odczuwamy to również w Polsce, gdzie 58% mężczyzn przyznaje, że uprawia go przynajmniej raz w tygodniu, podczas gdy jedynie 46% kobiet wykonuje aktywność fizyczną z taką częstotliwością. Dysproporcje płci w zakresie uczestnictwa w sporcie widoczne są już w wieku szkolnym. Badania ogólnopolskie wskazują, że odsetek uczestniczących we wszystkich lub

**Magiczny
Kraków**

prawie wszystkich lekcjach WF był znacznie większy u chłopców (80%) niż u dziewcząt (68,3%); dziewczęta, częściej niż chłopcy, wcale lub prawie wcale nie brały udziału w tych zajęciach.

W Krakowie widoczny jest trend wzrostu partycypacji dziewcząt w imprezach sportowych. W 2019 roku 33% dzieci uczestniczących stanowiły dziewczynki, w 2021 roku udział ten wzrósł do 38%, a dane obejmujące styczeń - wrzesień 2022 wskazują na 44% udział dziewcząt w miejskich imprezach sportowych. Nadal jednak można wiele zrobić w tym zakresie.

Projekt jest współfinansowany w 80% ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2021-2027.